

Miljørapport fra Norsk Skogsertifisering

For virksomheten i 2016

Oslo, mars 2017

Norsk Skogsertifisering

Omfang og virksomhet.

Norsk Skogsertifisering ble opprinnelig sertifisert av Det Norske Veritas i henhold til ISO 14001 5. mai 2000. Resertifisering er gjennomført i april 2003, mars 2006, juni 2009 og februar 2012, og sist i februar 2015. Denne rapporten beskriver erfaringene etter mer enn 16 års virksomhet som sertifisert selskap, men har hovedfokus på resultater fra 2016.

Miljøpolitikk for Norsk Skogsertifisering

Vedtatt av styret 27. mars 2014.

Norsk Skogsertifisering sammen med tilknyttede eiendommer skal arbeide for et sertifisert bærekraftig skogbruk, hvor hensyn til naturmiljø, friluftsliv, HMS og andre sosiale verdier ivaretas på en god måte sammen med skogbrukets potensial for CO₂-binding og økonomisk verdiskaping.

Utgangspunktet for arbeidet er en forpliktelse til å følge norsk lov og gjeldende Norsk PEFC Skogstandard.

Norsk Skogsertifisering og tilknyttede eiendommer skal:

- Drive et systematisk arbeid for å hindre forurensing og forbedre de samlede miljøeffekter av det skogbruk som utøves, basert på et prinsipp om kontinuerlig forbedring.
- Arbeide for alminnelig tillit til vårt miljøstyringssystem gjennom praktisering av stor grad av åpenhet om relevant miljøinformasjon.
- Med tydelighet formidle innhold og krav i miljøarbeidet til egne medarbeidere, underleverandører, kunder og allmennhet.
- Arbeide for rasjonell integrering av skogstandard og HMS med annet kvalitetssikringsarbeid i alle ledd i produksjonskjeden.
- Arbeide for økt kompetanse om skogbrukets viktigste miljøaspekter i alle ledd i organisasjonen.

Selskapets miljøpolitikk ble behandlet av styret i mars 2014. Enkelte oppdateringer og justeringer ble vedtatt. Miljøpolitikken er lagt ut på selskapets hjemmeside www.skogsertifisering.no.

Selskapets miljømål sammen med strategi for å nå målene ble sist revidert i 17. mars 2016. Miljømålene vedtas av styret, etter en forutgående prosess hvor vi har vurdert behovene for forbedringer i vår virksomhet, samt status for måloppnåelse av de gamle miljømål. Behov for nye miljømål vurderes fortløpende, basert på erfaringer samt ny ISO 14001 standard. Nye miljømål må senest defineres våren 2018.

Alle skogeiere som inngår avtale med Norsk Skogsertifisering slutter seg samtidig til den miljøpolitikk og de miljømål som er vedtatt for selskapet. Skogeiendommene vil i tillegg ha

enkelte mer spesifikke mål for egen virksomhet. Gjeldende miljøpolitikk og miljømål er alltid tilgjengelig på vår hjemmeside www.skogsertifisering.no

Miljømål for Norsk Skogsertifisering

Vedtatt av styret 17. mars 2016.

Norsk Skogsertifisering skal være blant landets fremste fagmiljøer innenfor bærekraftig skogbruk og skogsertifisering. Norsk Skogsertifisering skal bidra til en kostnadseffektiv, uavhengig og troverdig sertifisert kvalitetssikring av et bærekraftig skogbruk på eiendomsnivå i Norge, med utgangspunkt i gjeldende miljøpolitikk for virksomheten.

Hovedmålet er å videreutvikle system og rutiner for praktisering, dokumentasjon og kvalitetssikring av Levende Skog standarden på de enkelte tilknyttede eiendommer, slik at dette blir en naturlig og innarbeidet del av det løpende skogbruk. Det skal være en løpende prosess med stadig forbedring av så vel rutiner og systematikk som miljøtilpasninger.

Spesiell innsats skal bli gjort på de felter hvor den foretatte miljøeffektanalysen og de løpende revisjoner viser forbedringspotensialer.

Med dette som utgangspunkt er det satt opp følgende konkrete delmål for perioden fram til utgangen av år 2017 (målperioden):

- Følge opp ny skogstandard med tilrettelagte kurs. Alle eiendommer som er med avtale med Norsk Skogsertifisering skal ha fått tilbud om kurs innen utgangen av målperioden.
- Digital utgave av miljøhåndbokens digitale versjon, skal være utviklet til en felles alltid oppdatert originalversjon skal være tilgjengelig på nett for avtaletilknyttede eiendommer.
- Ny ISO 14001 (2015) standard skal være implementert i løpet av «målperioden».
- Sørg for at eiendommer knyttet til Norsk Skogsertifisering får økt tilgang til gradert miljøinformasjon for sine arealer.
- Bidra til å redusere skaderisiko for 3. person ved velteplassarbeid og tømmerlunner.

Vedtatt av styret for Norsk Skogsertifisering 17. mars 2016.

Pr. 1. januar 2016 har 15 eiendommer/skogbruksvirksomheter inngått avtale med Norsk Skogsertifisering. Sertifiseringen er uavhengig av virkesomsetning og tilknyttede eiendommene kan selge tømmer som sertifisert til den tømmerkjøper de måtte ønske. Eiendommene har til sammen ca 3 200 000 daa, hvorav 2 060 000 daa er produktiv skog. Endringene i løpet av siste år har vært enkelte interne endringer i selskaper vi har avtaler med og en eiendom som har trukket seg ut av ordningen. Samlet produktivt areal har som følge av dette gått noe ned.

Pr. 1. januar 2016 inngår følgende eiendommer/virksomheter i Norsk Skogsertifisering sitt sertifikat:

Drammen Kommuneskoger. Eidskog kommuneskoger Fritzøe skoger Hans Olsen Rustand Høibraaten Skog Kistefos Skogtjenester AS Landåsskogene DA Løvenskiold Fossum	Løvenskiold Vækerø Mathiesen Eidsvold Værk Meraker Bruk AS Maarud Gaard. Selvik Bruk AS Værdalsbruket AS Lorentz Sæthern
---	--

Stangeskovene som tidligere inngikk i sertifikatet til Norsk Skogsertifisering, har fra sommeren 2014 eget sertifikat. Stangeskovene har fortsatt avtale med Norsk Skogsertifisering om bruk av systemløsninger, opplæring og internrevisjon.

Kistefos Skogtjenester og Lorentz Sæthern har med virkning fra og med 2017 trukket seg fra avtalen med Norsk Skogsertifisering.

Revisjoner.

Norsk Skogsertifisering er blitt revidert 20 ganger av Det Norske Veritas, hovedrevisjon i 2000 og 5 oppfølgingsrevisjoner, fram til ny hovedrevisjon i april 2003. Deretter har vi hatt årlige revisjoner, hvorav hovedrevisjon hvert 3. år. Siste hovedrevisjon var i 2015. Veritas har i sine revisjoner besøkt alle eiendommene minst en gang i forbindelse med revisjon i løpet av perioden 2000 – 2016. I tillegg har Veritas revidert opplæringsarbeid som Norsk Skogsertifisering har gjennomført hos en av eiendommene.

Norsk Skogsertifisering har selv gjennomført oppstartsrevisjon på alle eiendommer som er med i ordningen, samt rutinemessige oppfølgingsrevisjoner. Totalt er det pr. 1. januar 2016 gjennomført 156 eiendomsviser rutinerrevisjoner på eiendommene i tillegg til oppstartsrevisjonene. I 2015 ble det gjennomført oppfølgingsrevisjoner på **10** eiendommer, tilsvarende **88 %** av tilknyttet areal. Totalt er **25** drifter kontrollert i felt.

I tillegg foretas systematisk og dokumentert egenkontroll og internkontroll på de enkelte eiendommer som deltar

Norsk Skogsertifisering gjennomfører også for egen virksomhet en årlig intern systemrevisjon.

Registreringer

Kantsoner

Kantsoner er registrert under alle revisjonsbesøk når vi har besøkt drifter hvor dette har vært aktuelt. Det er fokusert spesielt på kantsoner som følge av vannsystemenes betydning i skogen, der det følger av norsk PEFC-skogstandard at kantsoner skal utvikles eller spares.

Registreringen skjer slik at vi ved alle feltkontroller av drifter hvor det er aktuelt å ha kantsoner, så anslås kantsonens gjennomsnittlige bredde i felt. Tabellen nedenfor viser de årlige gjennomsnitt av disse anslåtte kantsonebredden.

For siste 10-årsperiode er gjennomsnittlig kantsonebredden registrert til 14,3 m.

Utvikling i registrert kantsonebredden:

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
13,3 m	15,2 m	18,0 m	11,8 m	17,2 m	15,9 m	14,8 m	13,9 m	10,7 m	13,0 m

Det er usikkerhet forbundet med registrering av kantsonebredden, og det vil være element av tilfeldighet i registrert utvikling fra år til år. Økningen fra 2008 til 2009, og tilsvarende fra 2010 til 2011 kan neppe tilskrives annet enn tilfeldig utslag, og at vi i 2009 og 2011 hadde enkelte målinger med spesielt vide kantsoner. Tilsvarende var resultatet i 2010 i den andre retning. Vi har ikke noe inntrykk av endret syn på kantsonebredden, annet enn at bredden de siste år større grad tilpasses forholdene på stedet, og slik sett varierer mer enn tidligere. Gjennomsnittet for de siste 5 år er 13,6 m. Et slikt gjennomsnitt for flere år, gir et bedre inntrykk av det faktiske gjennomsnittet.

Vurdert mot kravet i skogstandarden, oppfattes kantsonebreddene akseptable. Som gjennomsnitt ligger registrerte kantsonebredder på det nivå som angis i standarden. Vi har i 2016 som de siste foregående år hatt få avvik og observasjoner/merknader knyttet til bredden på kantsoner.

Hogstform.

Omfanget av lukkede hogster er vurdert basert på informasjon og anslag innhentet på de eiendommer i sammenheng med utførte revisjoner. Vurderingen bygger på eiendomsvis anslag de siste år, og angir et omfang på lukkede hogster på til å være i størrelsesorden **5 - 10 % av avvirkningsvolum** som gjennomsnitt for de tilknyttede eiendommer, sannsynlig vis i nedre del av dette intervallet. Tynninger er ikke inkludert i disse tallene. Det er vesentlig usikkerhet knyttet til dette anslaget. Enkelte eiendommer har også styrt andelen lukkede hogster mot høyereliggende områder grunnet gjentatte mislykkede forsøk i kulturskogen.

Inntrykket fra de siste års revisjoner er fortsatt at omfanget av lukkede hogster, eksklusive tynninger, har sunket noe. Dette har sammenheng med dårlige erfaringer, med hensyn til stabilitet og svak sunnhet i bestand hvor det gjennomført lukket hogst. På denne bakgrunn har flere eiendommer tydeligere styrt hogstføringen og valg av lukkede hogster mot felt med lavere risiko for å mislykkes. Rapport fra Skogbrand bekrefter erfaringene i forhold til stabilitet.

Når en inkluderer tynning i lukkede hogster øker omfanget vesentlig. Vi får da et samlet omfang av lukkede hogster inklusive tynning for siste år på **ca. 15 - 20 %, målt i volum**, men også tynningsvolumet er noe redusert de siste år, på grunn av redusert pris på massevirke, og varierte erfaringer med hensyn til råte og tilvekst i tynnede bestand.

Flatestørrelse

Vi registrerer flatestørrelse på alle feltkontrollerte hogster. Dette gir ikke et statistisk holdbart gjennomsnitt, men gir likevel en indikasjon på nivået. Gjennomsnittlig flatestørrelse registrert på feltkontrollene i 2016 var 28 da.

Kartfesting av 5 %.

I henhold til ny norsk PEFC skogstandard skal 5 % av skogarealet hvor ordinær hogst ikke skal gjennomføres, kartfestes for alle eiendommen som har krav til Landskapsplan. Slik kartfesting er gjennomført på eiendomsnivå for 96 % av skogarealet som har avtale med Norsk Skogsertifisering.

Opplæringstiltak/kompetanseutvikling.

Kompetanseutvikling skjer for Norsk Skogsertifisering på 2 nivåer:

- Utvikling av kompetanse i sentral-leddet som faglig grunnlag for selskapets virksomhet.
- Formidling av kompetanse fra selskapet til eiendommene og ikke minst formidling av kompetanse og erfaring mellom eiendommene.

I tillegg skjer det et ikke uvesentlig og systematisk arbeid på de enkelte eiendommen med utvikling av egen kompetanse.

Kompetanseutviklingen sentralt har i 2016 bestått av:

- Utvikling av ny felthåndbok tilpasset ny PEFC skogstandard.
- Utvikling av nytt internt kurs i skogsertifisering og PEFC skogstandard.
- Deltakelse i arbeid med å utvikle nytt felles kurshefte for kurs i PEFC skogstandard.
- Deltakelse i ulike FoU-prosjekter aktiv deltakelse i fora for samordning og erfaringsutveksling mellom miljøansvarlige hos de ulike sertifikatholdere i Norge, og ikke minst i aktiv deltakelse i prosessene for revisjon av skogstandarden.

Relevante FoU-prosjekter som vi har deltatt i 2016 har vært:

Tittel	Samarbeidspartner
Bærekraftig bruk av skogressursene i Norge; Teste ut og tilpasse et nylig utviklet svensk beslutningsstøtteverktøy (Heureka) for norske skogforhold)	Institutt for naturforvaltning ved Universitetet for miljø- og biovitenskap, Norsk Institutt for Skog og Landskap, Svensk Landbruksuniversitet (SLU)

Tittel	Samarbeidspartner
Gjødsling av skog: effekter på volum- og biomasseproduksjon, karbonbudsjett og økonomi.	Norsk Institutt for Skog og Landskap
Bærekraftig skogbruk. Oppfølging av aktuelle felles saker for næringen for utvikling av et bærekraftig skogbruk.	Oppfølging av Skog22 Felles med Skogeierforbundet og Statskog
Forhåndsrydding. Avklaring av når er forhåndsrydding lønnsomt, som grunnlag for mer nyansert informasjon om tiltaket.	Samarbeid med Skogkurs. Analyse av lønnsomhet ved forhåndsrydding
Elgskader. Gjennomgang av eldre elgskadefelt, med skurforsøk, som grunnlag for å indentifisere økonomisk effekt av skader, sett i forhold til hvordan de ble vurdert på skadetidspunkt.	Trteteknisk Løiten allmenning
Bildematching og droner. Oppfølging av prosjektet «Bruk av høydeinformasjon fra matching av digitale flybilder for bestandstaksering av skog».	Muligheter knyttet til bildematching og bruk av droner. Samarbeid med NMBU.
Skogkulturøkonomi, utarbeiding av regnemodeller og kalkulatorer for ulike skogskjøtselstiltak.	Samarbeid med Skogkurs og Skogeierforbundet
Alternativ sporopprettning	Enkelte eiendommer og entreprenører.
Tech4Effect	NIBIO + diverse EU-prosjekt NORSKOG andel 1,5 mill. NOK
Mulighetsstudie for lassbærertransport på bæresvak mark	NIBIO
Utredning hva som er minste drivbare dimensjon i ulike dirftssammenhenger	NIBIO

Fra prosjekt alternativ spurskadeoppsetting. Resultat til venstre og utførelse til høyre. Kostnaden blir ca 50 % av ordinær oppsetting med gravemaskin.

Formidling av kompetanse fra Norsk Skogsertifisering til eiendommene skjer gjennom en årlig fagsamling, intern- revisjonene, utsending av skriftlig materiale, bruk av hjemmeside og direkte kommunikasjon. I 2016 var den årlige fagsamlingen hos Fritzøe Skoger i Siljan. Feltdelen av denne samlingen var særlig knyttet opp mot hogst mot naturtyper. Og avbøtende tiltak for å redusere spordannelse ved terrengtransport. Ca 25 personer deltok på fagsamlingen i 2016, hvorav 3 fra Norsk Skogsertifisering og skogbiolog Erlend Rolstad.

Vi har i 2016 hatt sterkt fokus på å gjennomføre kurs i skogstandarden. Vi har gjennomført i alt 5 kurs, med totalt 151 deltakere. Alle eiendommer tilknyttet standarden har fått tilbud om å delta i kurs. De som ikke har deltatt i kurs hos oss, har deltatt i tilsvarende kurs i regi av andre. Vi har i tillegg deltatt i prosjektrettet arbeid sammen med Norges Skogeierforbund og Skogkurs med å utvikle nytt kurshefte. I tillegg til kursene angitt ovenfor har vi også gjennomført flere kurs for ansatte, entreprenører og leverandører til Nortømmer.

Eksterne henvendelser/klager

Eksterne henvendelser eller klager er registrert til 9 av eiendommene. De øvrige eiendommer har ikke mottatt noen eksterne henvendelser som kan ha preg av klage. Totalt

er det loggført 62 henvendelser, men en stor del av disse har mer preg av forespørsel enn klage. Ca 19 av henvendelsene kan sies å ha preg av klage.

For de henvendelser som kan tolkes som klager, er det stort spenn i tema, hvorav de de vanligste er:

- Driftsvei/kjørespor.
- Kommentar til hogst.
- Skogsdrift og effekt på tursti/skiløype.
- Skogbruksaktivitet i nærheten av rovfuglreir.
- Ulovlig dumping av søppel eller masser på eiendommen
- Stirydding etter hogst.

Forhold til HMS og forurensingsrisiko

Vi har i revisjoner i 2016 i ikke hatt samme fokus på HMS som vi har hatt ved internrevisjonene i foregående år. Fokus i 2016 har for en stor del vært introduksjon av ny PEFC standard. HMS blir likevel vurdert under revisjonene, men det er ikke registrert avvik på dette området i 2016.

Vi har i 2016 heller ikke registrert avvik eller observasjoner knyttet til ren forurensings-skade eller risiko.

Utlekking av Zugol etter lekkasje av hydraulikkolje fra en tømmerbil.

Forhold til nye standarder

Vi har i løpet av 2016 hatt stort fokus på implementering av ny PEFC skogstand, samt at vi har begynt å se på behov for tilpasning av vårt system og rutiner i forhold til ny ISO 14001 standard, med tanke på implementering i løpet av første halvår i 2017.

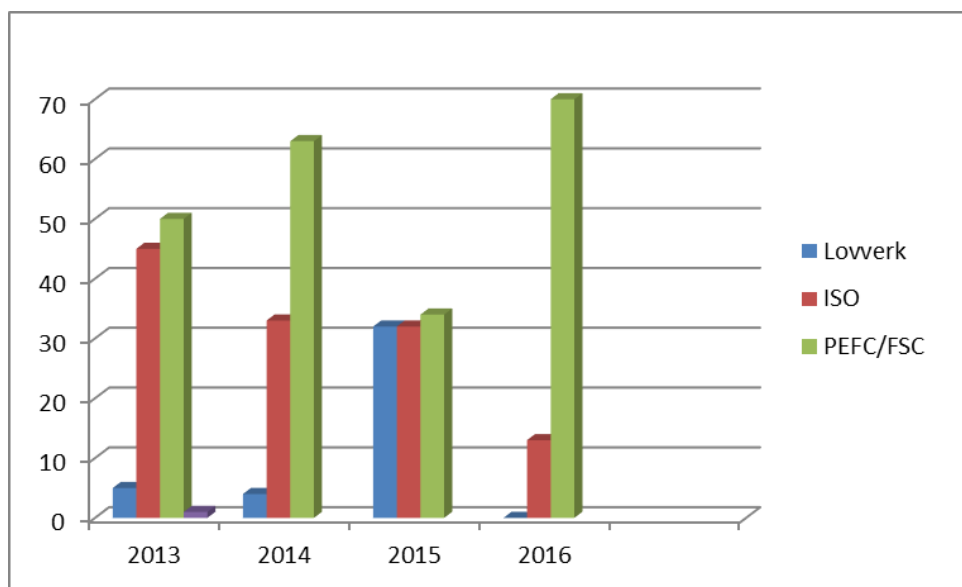
En stor del av våre observasjoner er i 2016 er også knyttet til nye regler i PEFC standarden.

Avvik

Avvik er registrert både for Norsk Skogsertifisering som selskap, gjennom eksterne revisjoner og foretatte internrevisjoner på enkelteiendommer. I tillegg er det registrert interne avvik på de enkelte eiendommer som følge av eiendommenes egen internkontroll. Nedenfor er beskrevet de avvik og observasjoner/merknader som er fremkommet gjennom eksterne og interne revisjoner på eiendomsnivå. Interne avvik registrert av den enkelte eiendom inngår ikke, og kommer følgelig i tillegg.

Med observasjoner eller merknader menes skriftlige kommentarer i revisjonsrapportene.

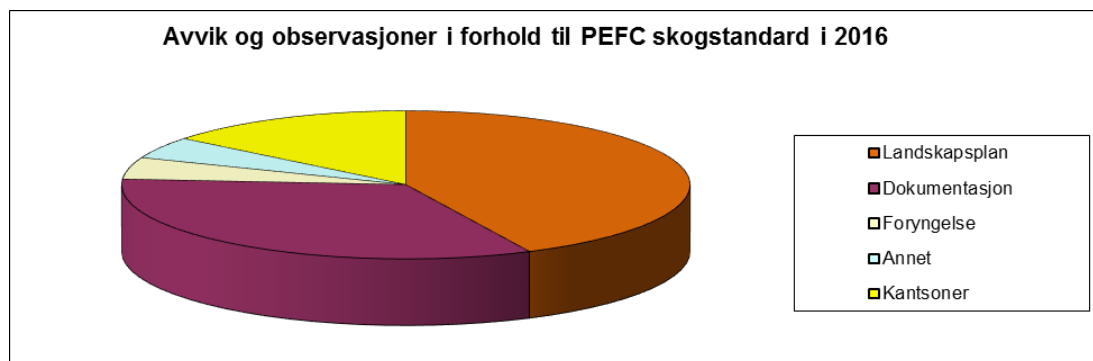
Fordeling av avvik og observasjoner, hovedgrupper fra intern-revisjoner på eiendomsnivå.

Figur 1.

Registrerte avvik og observasjoner som vises her er de som er registrert på de enkelte eiendommer av Norsk Skogsertifisering og Det norske Veritas (DnV) ved henholdsvis gjennomførte internrevisjoner og uavhengige 3. partsrevisjoner (DnV). Antallet registrerte avvik og observasjoner registrert på dette nivået i 2016 var 30. Eiendommenes egne registrerte avvik kommer i tillegg, og utgjør i størrelsesorden et tilsvarende antall.

Nærmere spesifikasjon av registrerte avvik i forhold til PEFC skogstandard fremgår av figurene nedenfor.

Figur 2.

Figuren viser fordeling av registrerte avvik og forbedringsområder i forhold til Norsk PEFC Skogstandard. Dette er fra revisjoner foretatt av Norsk Skogsertifisering (Intern-revisjoner) og Det norske Veritas (3.parts revisjon).

Det er til sammen 21 avvik og observasjoner knyttet til PEFC skogstandard. Registreringene registrert under «annet» er 1 observasjon. Denne gjelder manglende kompetanseoversikt på eiendomsnivå. De øvrige registreringer gjelder:

Kantsoner (3) – Gjelder ulike forhold knyttet til kantsoner, som at de gjennomgående har vært litt smale, eller dokumentasjonen ved manglende kantsone for dårlig.

Landskapsplan (9) – Behov for oppdatering av landskapsplan i henhold til ny PEFC standard.

Dokumentasjon (7) – Gjelder manglende skriftlige avtaler eller mangler i utfylling av driftsdokumentasjon.

Foryngelse (1) – Gjelder mangler i rutinen for foryngelseskontroll.

Det er i 2016 ikke identifisert feilhogster knyttet til hogst i eller mot MiS. Totalt er det på eiendommene registrert 30 hogster som går inn mot MiS, men det er ikke identifisert feil i disse hogstene.

Vurdering.

Resultatene fra denne sammenstillingen av miljøstatus i forhold til de punkter som er evaluert gir et grunnlag for en foreløpig vurdering av hvordan Norsk Skogsertifisering med tilsluttede eiendommer ligger an i forhold til egne definerte miljømål.

Mål	Vurderingsmål/oppgaver	Oppfølging
Følge opp ny skogstandard med tilrettelagte kurs. Alle eiendommer som er med avtale med Norsk Skogsertifisering skal ha fått tilbud om kurs innen utgangen	Videreutvikle kursopplegg. Gjennomføre kurstilbud slik at alle eiendommer knyttet til selskapet kan gjennomføre kurs i løpet av planperioden.	Med det antallet kurs som er holdt, så er mer enn 85 % av eiendommene dekket opp med kurs innen utgangen av 2016.

av målperioden.	70 % av eiendommene skal være nådd innen 31.12.16. Alle skal være nådd innen 31.12.17.	
Digital utgave av miljøhåndbokens digitale versjon, skal være utviklet til en felles alltid oppdatert originalversjon skal være tilgjengelig på nett for avtaletilknyttede eiendommer.	Mappe og filstrukturen er vesentlig ryddet opp i miljøhåndbøkene og sertifiseringsdokumentasjonen for øvrig. Mappen for miljøhåndboka kan direkte brukes som digital versjon av håndboka.	Det er teknologisk lagt til rette for å kunne legge miljøhåndboken tilgjengelig på nett. Dette blir fullt klargjort i løpet av første halvår 2017, som er litt senere enn vår opprinnelige ambisjon om å ha dette klart innen utgangen av 2016.
Ny ISO 14001 (2015) standard skal være implementert i løpet av «målperioden».	Etablere tilstrekkelig sentral kompetanse i ISO 14001 (2015). Gjennomgå alle våre rutiner, vurdere og gjennomføre behov for endringer. Lage internt kurs/informasjonsopplegg for implementering.	Vi har hatt person som har deltatt på kurs i ny ISO 14001, samt at vi har anskaffet og studert informasjonsmateriell om temaet. Egne rutiner er gjennomgått og oppdatert med tanke på å være tilpasset ny ISO standard. Arbeidet fortsetter i 2017.
Sørge for at eiendommer knyttet til Norsk Skogsertifisering får økt tilgang til gradert miljøinformasjon for sine arealer.	Følge opp mot Miljødirektoratet, Artsdatabanken og eventuelt andre, med understreking av behovet for å få tilgang til slik informasjon for å kunne ta hensyn. Kommunisere med andre aktører mulige felles tiltak for slik tilgang. Om nødvendig bidra til felles datatekniske løsninger.	Vi har bidratt til å få etablert et prøveopplegg i regi av Artsdatabanken og Miljødirektoratet, som gir mulighet for tilgang til denne type data, basert på innlogging. Utprøvingen fortsetter i 2017.
Bidra til å redusere skaderisiko for 3. person ved velteplassarbeid og tømmerlunner.	Følge opp temaet på fagsamlinger og internrevisjoner. Alene eller sammen med MEF lage eller fremskaffe informasjonsmateriell om regelverk. Bidra til å redusere antallet observasjoner og avvik knyttet til HMS.	Temaet følges opp under revisjoner, men har i 2016 kommet noe i skyggen av nye standarder for PEFC, FSC og ISO. Temaet følges opp tettere i 2017.

Oslo, mars 2017.
Norsk Skogsertifisering